

Cami üzerine sorular

Hayati Binler: “Camilerle alâkalı bir kaç suâlimiz olacak. Mümkünse âyet, hadis ve sair dinî delâil ile de destekleyerek cevaplandırabilerseniz seviniriz: 1 Camiin altında veyahut üstünde mesken, tuvalet ve ticarethane olmasının hükmü nedir? 2. Cami duvarına bitişik mesken, ticarethane ve tuvalet bulunmasının hükmü nedir? 3. Camilerde bulunan mihrabın, minberin ve vaaz kürsüsünün hükmü nedir?”

1 ve 2. sorularınızın cevabı: Dini Mübîni İslâm, şefkati gereği ve Müslümanların takva harcıyla yoğrulmuş dirayetlerine ve inisiyatiflerine güvenmesi sebebiyle, temel meselelerde hüküm ortaya koyduktan sonra, bazı detay konuları örfe bırakmıştır. Bu meselemizde mabet civarına yapılan bölüm ve eklentiler için temizlik, nezaket, ibadet esenliği, göz ve gönül estetiği, hissi zahirîye uygunluk, ibadet adabına uygunluk, mabet ruhunu zedelememek gibi önemli kriterler şüphesiz gözetilir ve gözetilmeli.

Bu kriterler gözetilmek şartıyla, Dini Mübini İslâm, camilerin, mescitlerin, mabetlerin veya ibadet yapılan mabet hükmünde yerlerin altına veya üstüne ev yapmayın demiyor; sıhhî şartlarda ve müstakil kanal sistemiyle ibadet yapılan bölümü kirletmeyen bir proje ile yapılması şartıyla tuvalet yapmayın demiyor; ticarethane açmayın demiyor; iç kısmına hutbe okumaya, namaz kıldırılmaya ve vaaz etmeye yarayacak değişik kürsüler koymayın demiyor. Bu saydıklarım konusunda dinin ne emri var, ne de yasaklaması.

Dinin çizdiği ölçüleri burada zikrederim:

Kur’ân, “Allah’ın mescitlerini ancak Allah’a ve ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah’tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte doğru yola ermişlerden olmaları umulanlar bunlardır”¹ buyuruyor. Yani mescitlerle ilgili olarak yapılan her şey takva hamuruyla yoğrulmalı, ibadet ruhuna uygun olmalı, kulluğun şanına yaraşmalı. Âyetin istediği bu.

Temizlik ibadet için şart. Fakat tuvalet de bir ihtiyaçtır ve namazın bir şartı ve farzı olan necasetten taharetin yeridir. Öyleyse sünnete göre, necasetten taharet yerini mabede uzak yapmamalı, fakat içine de getirip koymamalı; koku yapmayacak şekilde mabede yakın bir yerde, ama pisliğini orijinal kanallarla mabetten uzak bir yere taşıyan bir projeyle düzenlemeli.

3. Peygamber Efendimiz (asm) hutbelerini yüksekçe bir kuru hurma direğine dayanarak okuyordu. Sonra minberi şerif yapıldı ve Peygamber Efendimiz (asm) minberde hutbe okumaya başladı. Peygamber Efendimiz'in (asm) kendisinden ayrılması sebebiyle kuru hurma direğinin hamile deve gibi inleyip ağladığı meşhurdur. Bütün cemaat kuru direğin ağladığını işitmiştir.²

Cami ve mescitlerde mihrap geleneği de kaynağını sünnetten alır. Nitekim sünnete göre namaz kıldırın imamın cemaatten önde durması gerekmektedir. Bu da mihrabı sünnetin bir gereği haline getirmiştir. Şüphesiz mihrap denilen öne doğru çıkıntı olmasa da imam önde durabilir. Fakat lükse kaçmamak şartıyla camiler bina edilirken mihrabın yerinin belirli olması için öne doğru bir çıkıntı verilmesinde dinen bir sakınca yoktur.

Hutbenin yüksekçe bir yerde okunması zaten sünnettir. Vaaz kürsüsünün de, bu sünnet ölçü alınarak sonradan örf haline geldiği görülüyor. Vaaz kürsüsü hutbe makamından ayrı olarak düzenlenen bir ders ve nasihat kürsüsüdür. Bunun mabetlerde bulunmasının da dinin özülle çelişir bir tarafı yoktur.

Dipnotlar:

1- Tevbe Sûresi: 9/17

2- Mektubat, s. 131; Nesai, 3/102; Buhari, 2:11; Müslim, 2374